

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף יז

משנה: יש נדר בתוך נדר: יש מקרה שבו אדם נדר פעמיים את אותו הדבר וגם הנדר השני חל - וזהו בנזירות (הקרויה בלשון הפסוק נדר "לנדור נדר נזיר") וכדלהלן. אבל אין שבועה חלה על שבועה - משום שהשבועה אוסרת את האדם מלעשות פעולה וכאשר הוא אסר את עצמו פעם אחת אין שום משמעות לפעם השניה.

הריני נזיר אם אוכל: כלומר 'הריני נעשה נזיר בתנאי שאוכל את הכיכר', ולאחר מכן אמר זאת שוב - אם אכל את הכיכר הוא נעשה נזיר פעמיים: שתי נזירויות שכל אחת למשך שלושים יום (כי סתם נזירות היא ל' יום), דהיינו הוא נוהג נזירות שלושים יום מביא קרבן נזיר, ולאחר מכן נוהג נזירות שוב שלושים יום ומביא קרבן.

גמרא: אמר רב הונא לא שנו: המשנה מדברת בנזיר שאמר 'הריני נזיר היום', ולאחר מכן אמר 'הריני נזיר למחר' = דהיינו אתחיל ממחר נזירות שלושים יום. מכיון שהנזירות השניה מוסיפה על נזירות הראשונה יום אחד (הוא יום השלושים ואחד לנזירות הראשונה שהוא יום השלושים לנזירות השניה), והדין הוא שהאומר 'הריני נזיר יום אחד' עליו למנות נזירות שלושים יום - ממילא הוא חייב למנות עוד ל' ימי נזירות החל מהיום השלושים ואחד.

אבל אם אמר 'הריני נזיר היום' ושוב אמר 'הריני נזיר היום' - לא חלה הנזירות השניה כלל.

ושמואל אמר: אפילו אמר 'הריני נזיר היום' ושוב 'הריני נזיר היום' - חלה נזירות על נזירות ועליו למנות ל' יום ושוב ל' יום (שמואל לומד זאת מהפסוק "נזיר להזיר").

קושיא: ולרב הונא, אדתנא וכו': כלומר מדוע לא חילקה המשנה בנדר עצמו בין מקרה שחלה נזירות על נזירות ('היום' ו'מחר') למקרה שלא חלה נזירות על נזירות ('היום' ו'היום'), ומדוע הצרכה לחלק בין נדר לשבועה? הגמרא מסיקה: באמת קשיא.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

תנן יש נדר בתוך נדר: למדנו במשנה שלנו שיש נדר בתוך נדר אבל אין שבועה בתוך שבועה, כלומר ישנה הקבלה בין מקרה של נדר למקרה של שבועה אך הדין בהם חלוק שבנזירות זה חל ובשבועה לא.

אם נאמר שהמקרה של 'נדר בתוך נדר' הוא: 'הריני נזיר היום' ושוב 'הריני נזיר למחר' - נמצא שהנזירות השניה אינה משותפת אם הנזירות הראשונה, שהרי כל הסיבה שהוא נזיר שוב זה רק בגלל שהנזירות השניה חלה ביום השלושים ואחד (שאז ממילא הוא כבר נזיר שלושים יום כנ"ל),

אך אם כן גם בשבועה צריך להיות מקרה דומה: שהוא אמר 'שבועה שלא אוכל תאנים' וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל ענבים' - כדי שהשבועה השניה לא תהא משותפת עם השבועה ראשונה. אך הרי בכזה מקרה ודאי שהשבועה השניה חלה?

אלא בהכרח שהמקרה שאין שבועה בתוך שבועה הוא: שאמר 'שבועה שלא אוכל תאנים' וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים' ואז השבועה לא חלה. אך אם כן גם בנדר מדובר שהוא אמר: 'הריני נזיר היום' ושוב 'הריני נזיר היום' שהנזירות השניה כן חלה. קושיא על רב הונא שהסביר אחרת את המשנה?

אמר לך רב הונא: המקרה בשבועה הוא: אמר 'שבועה שלא אוכל תאנים' וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים וענבים', וזה דומה לנזירות 'הריני נזיר היום' ו'הריני נזיר למחר'.

משום שכשאמר שוב 'הריני נזיר למחר' - כוונת דבריו היא: הריני נזיר במשך 29 יום ביחד עם הנזירות הראשונה, ונזיר ביום האחרון בנזירות השניה בלבד. ואמנם אפילו שבאמת הנזירות השניה לא חלה כלל 29 יום, אך על כל פנים היא חלה ביום האחרון וממילא היא ממשיכה לחול שלושים יום נוספים. אבל בשבועה - השבועה השניה שכלל בה 'תאנים וענבים' לא חלה כלל אפילו לא על ענבים. מכיון שאי אפשר לחלק את השבועה לשניים, ומכיון שעל התאנים השבועה לא יכולה לחול כי הרי הוא כבר מושבע עליהם בשבועה הראשונה, מממלא השבועה השניה לא חלה כלל.

הגמרא מקשה מדברי רבה:

רבה סובר שהשבועה השניה שכלל בה 'תאנים וענבים' חלה, משום שמיגו (= מתוך) שהיא חלה על הענבים היא חלה גם על התאנים. והיינו שאם יאכל תאנים ולאחר

מכן יאכל ענבים - יתחייב שני קרבנות; אחד על אכילת התאנים שאז עבר על השבועה הראשונה, והשני על אכילת הענבים שמצטרפים לאכילה הקודמת של התאנים וממילא עבר גם על השבועה השניה שהרי אכלם ביחד (-תוס').

והאמר רבה: מי שאמר 'שבועה שלא אוכל תאנים' וחזר ואמר 'שבועה שלא אוכל תאנים וענבים', ועבר על שבועתו ואכל תאנים והפריש קרבן (לכפר על שעבר על שבועתו), ולאחר מכן אכל ענבים - נחשבים הענבים 'חצי שיעור' (השיעור השלם הוא תאנים וענבים, כי השבועה השניה היא על שניהם ביחד) והוא פטור מלהביא קרבן נוסף על אכילת הענבים.

מדברי רבה מוכח שדוקא בגלל שהוא הפריש את הקרבן בין אכילת התאנים לענבים - נחשבת אכילת הענבים 'חצי שיעור' כי אכילת התאנים לא מצטרפת אליה, אבל אם הוא לא היה מפריש קרבן ביניהם - היה מתחייב שני קרבנות אחד על אכילת התאנים והשני על אכילת הענבים. קושיא על רב הונא?

תירוץ: רב הונא לא סובר כרבה.

מיתיבי מי שנזר שתי נזירות: נזיר שקיבל על עצמו שתי נזירות, ולאחר שסיים למנות שלושים יום לנזירות הראשונה והפריש קרבן, הוא הלך לחכם והתיר את הנזירות הראשונה שלו, ונמצא שמתברר למפרע שלא היה עליו נדר של הנזירות הראשונה כלל - הדין הוא שעלתה לו הנזירות השניה בימים שכבר היה נזיר עבור הנזירות הראשונה, והוא לא צרך להיות נזיר שוב.

לכאורה דין זה מתאים רק עם מדובר שהוא אמר 'הריני נזיר היום' 'הריני נזיר היום', ומוכח מכאן שהנזירות חלה על נזירות גם באופן זה - ולכן אפילו שהתבטלה הנזירות הראשונה, הימים שהיה נזיר עולים לו לנזירות השניה. אבל אם אמר 'הריני נזיר היום' 'הריני נזיר למחר' הרי כשהתבטלה הנזירות הראשונה עדיין חסר לו יום נוסף לנזירות השניה, ואיך יתכן שהנזירות השניה עלתה לו?

מכאן קושיא על רב הונא (הסובר שנזירות בתוך נזירות היא כשאמר הריני נזיר 'היום' ושוב 'למחר', ולא 'היום' ושוב 'היום')!

תירוץ: באמת מדובר שאמר 'הריני נזיר היום' ו'היום', וכוונת הברייתא שעלו לו 29 יום לנזירות השניה ועליו להוסיף עוד יום אחד בכדי להשלים את יום השלושים של הנזירות השניה.

אי נמי: מדובר שהוא קיבל עליו שתי נזירויות בבת אחת (שאמר 'הרי עלי שתי נזירויות') - שאז גם לדעת רב הונא שתיהן חלות ביחד, ורק כאשר הוא נדר אותן בזה אחר זה סובר רב הונא שהשניה לא חלה.